

Túlélők könnyve

A város rezgett, szelek és kavargó párák vonultak felette. Nem az volt igazán furcsa, hogy az érkezés pillanatában már nem szűkölt senki, hanem hogy előtte sem. Ami történt, a nagy egészben történt. Ez már csak egy félresikerült taktus egy közepes zenemű utolsó tételében. A karmester leinti: kezdjük újra, srácok. A pánikban már csak sodródni lehet, pillogtatni a lámpákat meg a gyufákat a köd alatt, és árnyékokat és lábnyomokat hagyni az utcán.

És mint egy megdörzsölt vonalzó, a világűr megemelte, majd megnyitotta a földet, és felszippantotta a ködöt. A szerencsések még látták a spirálisan megnyíló eget, a köd lassú úzását, az emelkedést. A hívők kiabáltak, vagy sunnyogtak. Kitisztult az idő, és minden fény visszatükröződni látszott, mint egy párák üvegben; akik felnéztek, talán saját magukat is észrevették. A két város közletről nézett egymásra. Aztán összeértek.

Van valami bunkerféleség az ipartelep mögött. Azt mondták, hogy a szomszéd kocsival megkerülte, vitte az unokáit is, bementek és körülnéztek a helyen. Marcell nem ment körbe, hosszabb lett volna, ha átmászik, mint amennyi idő alatt a többiek átfésülik az egész telepet. Nem érünk rá. Ha egy morzsányit is hinnétek, a hegy megmozdulna – valami ilyesmi volt, csak nem pontosan így. Mikor volt utoljára templomban? Állítólag nem várt mértékben emelkedett meg a hívők száma, Ágnes az utolsó találkozásukkor azt mondta, hogy akármerre járt, szinte folyton nyitva volt minden, az emberek válogatás nélkül özönlöttek a templomokba. Jó lehet ilyenkor papnak lenni, vagy hívőnek.

Marcell anyjának a lakása olyan, mint egy ötvenes évekbeli reklám, csak még egy kicsit több a nipp. Sok a virág. Az anyja nagy kegyesen gondoskodik róluk, még most is, mint ahogy a fiáról is csak nagy kegyesen gondoskodik, nem feltűnően, csak mellékesen, türellemmel, de csak kötelességből. Végülis milyen szerencse, hogy elérkezett ez a pont is. Biztos érzi, hogy feleslegesen ölt bele annyi energiát a növényekbe meg az emberekbe. Amikor visszaért a szomszéd Kovácsné, kettéhúzták a függönyt, és integettek neki. Ő legyintett, jelezve, hogy semmi sincs ott. Milyen szép volt a Kovácsné friss özvegyként. Kivirult, hosszú lábai lettek, mintha újraformálódott volna egy zsákból meg egy törölközőből, minden nap lehullott róla valami felesleges, dereka lett, mellei meg lába. Hosszú lába.

Nincs ott semmi. Várható volt, erre számított, mégis eszébe jutott, hogy leguggoljon, és egész nap csak a szőnyeg mintáit nézze, mint gyerekkorában.

Most akkor ez lenne a szabadság, hogy van idő mindenre, és már gondolatban sem lehet megbántani senkit? Amikor elérkezett az este, az anyja valakivel telefonált. Csak a meg-

nyugtató frázisok, egyszer úgysis, tudtuk előre, és a társaik. Aztán hallgatott még egy darabig, a fülén a kagylóval. A fiával már nem néztek egymásra: minek? Próbálta nem megjátszani magát. Az anyja tegnap éjjel hörögve sírt, amikor azt hitte, már elaludt, aztán hallotta, hogy a kiutalt gyógyszerek között matat, felpattintja a tokot, újra sír, teát főz. Nem akart beleszólni, az ő dolga, ha el akar menni. Feküdt az oldalán, és pattogtatta a gyógyszer tokját. Aztán azt is hallotta, hogy már máshogy sír, megkönnyebbülten. Akkor már nem akarta tettetni, hogy alszik. Kimászott az ágyból, a konyhába indult. A gyomra is forgott. Persze, ezekre az ingyenes, vödörszámra elhozható gyógyszerekre nem írnak öszszetevőket, valószínűleg hosszú távon káros lenne. Az orvosok tiltakozást is szerveztek, őt is hívták, rengetegen meneteltek az utcán, gyertyákkal és fehér, nagy papírlapokkal, megszínek tűnik, pedig csak egy hete volt. Aztán, amikor pár napja megjelentek a kamara által lepecsételt, aktuális kilogrammszámhoz méretezett altatómérgek, ez volt nagyjából egy hete, abbamaradtak a tüntetések is.

A város felett pára terjedt el, felbuzogott néha, mint a forró víz. Lámpák pásztaázásához hasonló bogárrajok jöttek elő a csatornákból. Vonultak, nem tudni, hova. És vonultak tömött sorokban az autók, ömlött belőlük a füst, és ültek bent, a szélvédők mögött, alaposan felöltöztetve a gyerekek, utazáshoz készülve. Két részre oszlott az emberek összessége: akik még mentek valahova, és akik leültek, és bámultak egymásra.

Marcell éjjel arra ébredt, hogy furcsa zajok jönnek lentről. Kinézett az ablakon, és látta, hogy az emberek apró kis patakokként csorognak az ipartelep felé. Már nem volt kedve végigaludni mindent. Talán elterjedt a hamis hír a bunkerről. Az anyja sikítozott, verte az üveget, valami hisztériás roham kaphatta el, vadidegen neveket sikítozott. Odakint csak folytak kifelé a házakból, a régi ipartelep kerítése felé. A szomszéd gyerek is kiszökött otthonról, vagy talán nem is szökött, csak egyszerűen kísétált, Marcell látta az alakját kilépni a lépcsőházból, aztán, ahogy rés nyílt körülötte a tömegben, és benne a gyerekek árnyéka, aztán kicsit még hullámszik, mint amikor bedobunk egy követ a vízbe, de hamar össze is zár a sötét, és a fiú elkeveredik a többiek között. Vitte magával a szétszakadt pizsamafölsőjét a kezében, leszakadt vagy lerántották róla. A kerítésnél az elsőként odaérők megtorpantak egy kicsit, aztán nekimentek a szűrős, szétszálkázott drótnak. Aki leesett, az fekvé maradt, aztán vagy felkelt magától, vagy ottmaradt végleg, fekvé, mert senki nem segített neki. Lejjebb nézett, a ház oldalához, és látta, hogy a két ház között folyamatosan újabb alakok jöttek ki, mintha életre keltek volna a tömbök.

Jó, hogy az anyjának nem fáj annyira a feje, mint általában a többieknek. A hisztériával nem érdemes semmit sem kezdeni, talán beleájul majd, jobb is lesz úgy. Jobb híján kiszaladt a többiek után, egy kisebb csoportba került be, büdösek voltak, áporodott szagúak, látta, ahogy az egyik járás közben vizeli össze a nadrágját, a szag lassabban kúszott le a lábán, mint a pisi. Aztán egy lány kapaszkodott belé. Oldalra nézett, ki az. Senki. Üres arcú kis fruska, Áginál is vagy öt, hat évvel fiatalabb lehet. Ha csak egy morzsányit vagy kavicsnyira hinnétek, egy hegy is megmozdulna. Nem pontosan így. De ha csak egy morzsányi kell, akkor neki most lesz több is.

Mentek előre. Nehéz volt keresztülmászni a sok törmeléken, meg a lemaradt embereken, akik egymásba gabalyodva vagy betontömbök mellett feküdtek mindenhol a földön. Mentek tovább, folydogáltak előre, átvágtak a teljes ipartelepen, innen teljesen rá lehetett látni a szomszéd kerületre, ott volt a kórház is, ahol Marcell dolgozott. Villanyok égtek odabent. Ilyenkor? Ki lehet ott? Az ipartelep szélénél összepréselődött a sok ember a betonkerítés mentén, és mintha félnének ettől a hosszú, kékessárga folyótól, az éjjel is vibráló betonszemcsék csillogásától. Álltak az oszlopmaradványok helyén. Mennyi lehet az idő? Marcell átfúrja magát egy gócponton, ahol az emberek egymás kezét szorongatják, és átvág közöttük és eléjük megy, szembefordul velük. Lehunyja a szemét, és arra gondol, hogy megmenekülnek, hogy meg fognak menekülni, és akkor egy szép, pirosas fényt lát a lecsukott szemén át, egyre erősebbet. Mintha fel akarna gyulladni. Jön, megmenekülünk. Meg akar ölelni valakit, és elindul arra, amerre karokat érez.

Hányszor zökkenünk még vissza? Hármás lüktetést érzünk, amikor az Apophis belép a légtérbe. Elernyedünk, összehúzódunk, felemelkedünk. Akár a szerelem. Állítólag viharnak, vörös égnek kellene lenni, az évszázad természeti csapásainak, ilyesmi. Hát nem. Igazából tök jó idő van, bár hideg. Miklós lement az Andor utcán, ráfordult a nagy útra.

A galambok szálldostak fölötte. Volt egy ugyanilyen pillanat, amikor gyerek volt, és állt a buszmegállóban, a galambok meg egyszer csak huss, mind átrepültek egy ház tetejére egy másik ház tetejéről. Félelmetesen gyönyörű volt, ahogy csoportban szálltak, mint egy óriás, suhanó amőba, egy mikroszkóppal felnagyított vírus. Belepték a ház tetejét, ráolvadtak. Negyedórával később, amikor már pont felszállt volna a buszra, megint elkezdtek. Felszálltak, mintha valaki kirázta volna a házat, egy pillanatra megálltak a kis morzsák a levegőben, aztán egyszerre, mintha megbeszélték volna, visszatelepedtek a másik ház tetejére, ahonnan jöttek. Félelmetes, vajon honnan tudják, hogy mikor kell indulni, és hova? És most, mintha mi sem történt volna a kettő között eltelt évtizedekben, ugyanaz a figura. Nem kéne, hogy az ösztönük arra készítse őket, hogy elbújjanak? Bár hová?

Marcell úgy képzelte az estét, mint abban a vicces rajzban. Amikor egy bolygó azt mondja a másik bolygónak, hogy „szeretlek”, mire a másik: „akkor csak ölelj át” – és amikor összeölelkeznek és felrobbannak, akkor látszik, hogy az egyik bolygó a Föld volt. Nem probléma, hogy most is csak ilyesmi jár a fejében? Jó lenne megélni legalább ezt az utolsó időszakot, és ébren maradni a végéig. Nehogy az legyen, mint szilveszterkor, hogy amivel az első napod töltöd, azzal fogod az év hátralévő részét is tölteni.

Abbahagyta a bámulást, továbbindult, hogy a városban tekeregjen, meg hogy megnézeze a Dunát. A terv az volt, hogy hatra legkésőbb benn lesz a belvárosban, hétig vagy nyolcig mászkál, aztán nyolc után nem sokkal, mondjuk fél kilenckor már a rakparton ül, és megnézi a naplementét, és ahogy az emberek meg a hajók mennek mindenfelé. Most már nincs szükség senkire, Júlia és Ágnes elvannak, meg persze jelen pillanatban teljesen mindegy, hogyan is vannak ők ketten. És ott lefekszik majd. A parton, a kőre. Ez volt a terv.

Ehhez képest belekeveredett egy nagyobb tömegbe, meneteltek, ez nyilván soha nem veszik ki. Talán a föld alá, talán templomba, nem látta az elejét. Nem voltak idegesek, csak olyan szorosan álltak, mint egy betonfal, hosszan és szélesen, kikerülni nem lehetett, átörni sem lehetett, úgyhogy elindult visszafelé. Az egyik réten emberek piknikeztek, odaült közējük. Alaposan eláztak, vidámak voltak, énekeltek. Az egyik nő, akinek rövid, szőke haja volt, szemüvege, és olyan keskeny arca, mint egy kislánynak, kigombolt ingben ült egy fickó ölében, aki a jobb kezével folyamatosan a nő öle körül matatott, a bal kezével meg az italát óvta, nehogy eldőljön. Miklós úgy csinált, mintha nem volna ebben semmi meglepő. Úgy néztek ki, mint egy félig elszáradt muskátli, amelyiknek csak az egyik szára él már, a nő kiesett a beszélgetésből, oldalra borult. Aztán a halott muskátli újra felgyenesedett, visszaült, és bekapott egy marék tepertőt.

Amikorra leért a Dunához, még mindig csak kilenc óra volt, épphogy besötétedett. Akkor vette észre, hogy valahol útközben elhagyta a táskáját, amiben a kabátja meg a hálózsák volt, meg valahol a fél cipőjét is, amit egyáltalán nem értett. Szerencsére mindenki széthagyott ezt meg azt a parton, nekiállt válogatni. Végül aztán csak leült, nézte a vizet, emberek kevesen voltak, hajó egy se. A legszívesebben mégis hazament volna, hogy beüljön egy kád forró vízbe, vagy egyen valamit. Jól hatnak az új gyógyszerek, legalább nem kell fetrengéssel tölteni ezt az időt sem. Aztán megmerevedik, és úgy érzi, hogy nincs olyan hely, ahol lennie kéne, itt van. Jó helyen.

Messziről egy meteor becsapódásának első fázisa olyan, mintha egy óriás, fényes lepke rátelepedne egy ronda, fekete gumóra.

Ágnes be akart menni a nappaliba, hogy még utoljára összefussanak, a szoba közepén. Egy pillanatra megállt az ajtó előtt, és ez elég is volt, megfordult és elindult, lefelé. Meg kell keresni Marcellt. Futott Júliától meg Miklóstól, be akart még szippantani pár képet, arcot, pillanatot, ők ketten viszont annyira belassultak, hogy lehetetlen volt velük végigcsinálni ezt az egészet. Annyira kimerült volt, annyira régen aludt akkor, hogy átlát-szó rudak meg csövecskék lebegtek a látóhatára szélén; ha becsukta a szemét, vörös gömböket látott mindenfelé. Futott a rohadt utcákon, ahova szeretett volna lefeküdni, a padkák és beszögellések kényelmes ágyakként nyíltak meg, és futott tovább, a lámpák fénye felnyársalta az embereket, a boltok előtt röhögő srácok szétszórva heverték, mintha kiöpte volna őket a kapu.

Milyen rémisztő, hogy ilyen könnyedén alkalmazkodott a körülményekhez. Maradék napokat is be lehet rendezni, ha nem is hosszútávú munkákkal, de valamilyenekkel. Talán próbáljon meg magára üvölni, hogy végállomás, leszállás, kérjük, vigyázzanak, nehogy egy vadidegen fennmaradjon, és megforduljon vele a járat? Most is jobb lenne leülni és aludni egyet, rásimulni az útra, megvárni, amíg egy nagyobb test magához vonzza. Békaperspektívából nézni, ahogy a házakból, mint az erezetet, kirántja az az óriási mágnes a csövezeteket, és a lakások kis kockái aztán felemelkednek, alig egy fél pillanatra, még a vége előtt. A füzetébe skicceket rajzolt, gyorsan, fél térden, nem ült le, nem fogta le a füzet szélét. Aludni kéne, az ember egy idő után meghal, ha nem alszik.

A feje annyira fáj, hogy a legszívesebben csavarhúzóval dugott volna a homlokába, a gyógyszerek persze mind Júliánál. Próbált egy gyógyszerész felé kerülni, úgy ment, mint ha erős menetszél lenne, vonszolta a testét végig az utcán, a férfiak nem nézték már meg, olyan volt, mint egy élő, végítéleti utcarészlet. A gyógyszeres kosár persze teljesen üres volt. Az órájára nézett, tíz múlt valamennyivel, hacsak nem romlott el ez is, mint az iránytűk. Megállt egy füves rész mellett, és lepisilte egy dombocskát a töksötét bokrok között. Mikor arrébb ment, hallotta, hogy valami moco-rog mögötte, megmozdult a kis domb, és mormogott valamit, a lába után kapott. Futott ki a bokrok közül, bele az utcák egyenesébe, keresztutcák közé, egy bolt megállította, nyitva volt, bement, odabenn a fehér ruhák között ült pár öregember, a csikkeket a ruhákra pöckölték, a csipkén virágról virágra mászott a parázs. Tizenegy óra? Mennyi lehet az idő valójában?

Most tényleg kézzelfogható az idő, az futkározik az elhagyott utcákon, a szétrúgott kirkatok előtt, a megélés vágya, a kapaszkodás, a számolgatás. Utolsó pillanatok, most mindenki befogja az orrát, a fülét, lemerülés. Ki a fenének volt kedve kitergetni most? Hát itt csak hülyék laknak? Ágnesnek üvöltetni lett volna kedve, belefutni valami falba, vagy ajtóba.

Érezni kellene valamit. Érezni. Ha lenne lehetőség most megállni és leülni, és gondolkodni, megnyugodni, még menne, mehetne ez az egész. Beszaladt egy körfolyosós ház udvarára, óriás cserepek közé. Odabent gyerekek játszottak, ijesztően értelmes arccal. Mint a törpe férfiak, megszállottan néztek egy kis mozdonyt, a kerekeit cincálták le, és kocsikat kötöttek hozzá. Az anyjuk ott ült, az egyik tuskószzerű homokozóelem tetején, és nem szólt bele a visításba. Tudhatták, hogy mi történik, mert nem csináltak sokáig semmit. Mintha csak a játékot magát akarnák megmutatni, végigjátszani, hogy miket tudnak, itt, az udvaron, a homokozó és a kisvasút segítségével. Talán bevett valamit a nő, azért ennyire kába. Talán csak fájdalomcsillapítót fájdalomcsillapítóra, és perceken belül elalszik, tudván, hogy bármi történhet. Ágnes felment a lépcsőn, egy konyhába lépett. Ez a lehangoló pesti építész, a zajt egyenesen behozod a lelakott konyhába, a metrót lerakod a pultra, a neked jövő örült nő a hűtőbe, a galambok szelét a villák mellé. Aztán este, amikor újra kijössz, beleforgatod az ételed a városba, mielőtt megennéd. Kifordult a szobából, bent volt valaki, talán éppen magára akarta engedni a gázt, talán csak egy szendvicsért jött volna. Ágnes kinyitotta és újra becsukta a fűzetet. Mindent nem kell lejegyezni, csak ami fontos. Nincs idő már.

Lent meglátta magát egy ép üvegrészen. Másfél hete nem mosott haját, Júlia ruhái löttyögtek rajta, és kabát helyett Marcell egyik zakóját vette fel, amit véletlen csomagolt a saját cuccai közé. Marcell. Nem valószínű, hogy még megtalálja. De talán már mindegy is. A lakásán régóta nincs, de talán most visszamegy, mint ahogy ő is elindult felé. A lakás. Biztosan ott lesz, és kibontja még egyszer, utoljára ezekből a lelakott ruhákból.

A metróban tülekedtek az emberek. Ágnes szorongatta a fűzetét. Aztán ment a metróban, tülekedett. A hangosbemondó recsegett, a mozgólépcsőn megtorpant az idő, próbált megkapaszkodni, de nem volt hová tegye a kezét. Talán csak gondolta. Semmi, csak lépcsők, a keze a korlát felett, áll, a bemondó recseg, vagy csak összeroppan, Ágnes elengedi magát, vigye a tömeg, amivel a véletlen rajzolta össze. A kezében szorongatja a jegyzetfüzetét, a képek kiszabadulnak, és elviszi őket a huzat. A keze a korláton, a levegőt átvilágítja a lámpa fénye, kimegy a sárga fény az aluljáróból, hátralép, de nincs hova, és el sem esik. Aprónak érzi magát, de a kézfejét és a lábát nagyon messzinek látja magától. A kezére néz. Hátralép, a levegőt átvilágítja a lámpa fénye, hátralép, de nincs hova, mégsem esik el, aprónak érzi magát, a lába messze van a kezétől, hátralép, de nincs hova.

Amikor elkezdődik, egy ideig mintha egyetlen képben állnánk. Lükktetés. Az arcunk visszanez, egyetlen pillanatra, aztán már átfordulunk. 99942. A jeleket nincs értelme összeolvasni. Vajon küldünk egy utolsó üzenetet az űrbe, képekkel, értelmezhetetlen ábrákkal, képletekkel, fotókkal, amik vagy láthatók, vagy nem, egy idegen szem számára? Akarjuk, hogy felfedezzenek, ha már semmi érdekünk nem vezérel? Ha kimondaná helyettünk valaki, utólag talán csak annyit mondana, hogy álom volt. Az igazi, a feketén és barnán továbbforgó valósághoz képest minek többet tudni róla, mint az utolsó pillanatban visszarugózó anyagot, a víz és a por találkozásakor, valami új kezdetén. A Torino-skála négyes fokozata „nyugtalanító” eseményt takar, ezek szerint az emberiség humora határtalan. A tárgyak korszaka jön.

Júliának úgy rémlett, hogy Miklós ölében ült egész délelőtt, pedig az hosszú lett volna. Ágnes estére elszökött, de már nem akarta visszahozni. Fusson, ki merre lát, ha nincs jobb dolga. Reggel, amikor felkelt, sütött egy tortát. Ágnessel egy konferencián hallottak egy beszédet a párhuzamos univerzumokról, Ágnes csillogó szemekkel jött ki, azt mondta, már érti, és tudja a megoldást, párhuzamos univerzum. Hát tényleg. Teljesen világos. Istenkém.

Júlia már órák óta egyedül volt. Miklós állítólag elment meglátogatni a szüleit, azóta sem ért haza. Az ablakon a fehér függönyt felfújta a szél, megállt a levegőben egy pillanatra, aztán kipukkadt, hangok ömlöttek be a szobába, a villamos, az emberek zaja, jöttek és mentek, gyereket neveltek, porszívóztak, dudáltak a lámpánál. Szürreális volt, persze, nem is lehetett igaz, nincs, aki vezesse a villamost. A konyhakőre ült, egy hangya felmászott a kézfejére, a túloldalon leászott róla. Aztán visszament a szobába, Miklós kockás füzete a földön hevert, tele képregénnyel, határozott kis alakok a kis kockákban. Kiment a konyhába, és jobb híján visszaült a konyhakőre. Talán több óra is eltelt így, a villamos ment az ablak alatt, odakint üvöltöttek az emberek. Később tortát sütött. Megint. Az előző napokban Ágnes azt mondta neki, hogy életében először tényleg van mit csinálnia, csak kevés rá az idő. Júlia úgy érezte hogy életében először tényleg nincs mit, és talán boldog volt ettől, vagy legalábbis nyugodt.

Furcsa volt megszűnni a többi embernek, most már mindegy volt, hogy merre kotródik tőlük, utánuk, elöttük, merre úszik el, egy nagy massa lett a város, az emberek leveése.

Az ablakból figyeli a fények változásait, a csillagok és a város, mint két egymásba fordított tükör, szép. És akkor megáll a forgalom, Júlia megfordul, és érzi, ahogy a lépésből a lába nem éri már el a talajt, a porszemek lebegnek a levegőben, mint az óriási pelyhek, hogy a légnymás a földre nyomja a gondolatait, szorítja. Jó lenne, ha Miklós itt lenne, szeretne odafutni és teljes testtel ránehezedni, ahogy még soha nem feküdt rajta. Áll, indul, vár, egyetlen mozdulatban, ül, fut, esik. ■ ■ ■

Hutvágner Éva 1988-ban született Dunaújvárosban, jelenleg színháztörténészként, doktori hallgatóként és oktatóként bábszínházzal, kritikusként irodalommal és színházzal foglalkozik, 2014 óta publikálja a *Lisztidő* című kisregény részleteit.